

PROTOCOL Respectvol omgaan met elkaar

Basisschool “Kardinaal de Jong”

Januari 2018

Waarom een Protocol Respectvol omgaan met elkaar?

Op de Kardinaal de Jong school willen wij de kinderen een veilig leef- en pedagogisch klimaat bieden. We streven naar een positieve schoolcultuur. We willen graag dat de kinderen zich op een prettige en positieve manier kunnen ontwikkelen. De leerkrachten kunnen deze ontwikkeling bevorderen door het scheppen van een veilig klimaat en een prettige werksfeer in de groep en op het schoolplein.

Streven naar een gezonde, positieve schoolcultuur

In een veilige, positieve schoolcultuur komen alle kinderen tot hun recht. In zo'n omgeving voelt een kind zich geaccepteerd; 'hij of zij mag er zijn'. Wij zien dit als een noodzakelijke basis om tot een harmonieuze volwassene op te groeien. In zo'n klimaat leren kinderen met iedereen samen te werken en om te gaan. Op die basis kunnen zij zich ook cognitief het best ontwikkelen.

Hoe willen we deze positieve schoolcultuur bereiken?

We doen dit door elke week aan alle kinderen een les Sociaal Emotioneel Leren aan te bieden. We gebruiken hiervoor de (SEL) methode Kwink en zijn in ontwikkeling met de invoering van Positive Behaviour Support (PBS). De bedoeling van beide methodes is dat we preventief en systematisch sociaal emotioneel gewenst gedrag aanleren. Een belangrijk onderdeel hierbij is dat leerlingen de controle over hun eigen gedrag leren te behouden, ook in negatieve situaties, bijv. als er geplaagd of gepest wordt. Ieder jaar zijn hiervoor in de methode Kwink lessen onder de noemer Sociale competentie opgenomen. In PBS lessen worden schoolbreed omgangsregels aangeleerd die voorkomen dat er pestgedrag plaatsvindt op school.

Hoe gaan we om met pestgedrag?

In dit protocol geven we aan hoe we samen met ouders, kinderen en leerkrachten zullen handelen als zich pestgedrag voordoet.

Om een veilig klimaat te realiseren en te handhaven in en om de school, besteden we veel aandacht aan het voorkomen van pesten door kinderen. De school verwacht van de kinderen dat ze respectvol omgaan met anderen en handelen naar algemeen geaccepteerde normen en waarden. We houden rekening met de gevoelens en wensen van anderen. Natuurlijk hanteren we beschaafd taalgebruik. De school vindt het belangrijk dat de kinderen verschillen in levensbeschouwing en cultuur respecteren. Aan het begin van elk schooljaar bespreken de leerkrachten met hun groep wat nog wél en wat níet meer leuk is. Wanneer we over plagen spreken en wanneer over pesten. Wij stimuleren en leren kinderen om ruzies en meningsverschillen zelf op te lossen. Wanneer zij er zelfstandig niet uitkomen, gaan zij naar de volwassenen die op dat moment toezicht houden. In de klas is dit de leerkracht en tussen de middag kan dit een TSO-medewerker zijn.

Ondanks alle inzet en aandacht aan het pedagogisch klimaat kan het toch voorkomen dat een kind systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dit kind kan dan zodanig in de knoop komen, dat de samen gemaakte regels niet langer de gewenste veiligheid bieden en een kind zich onveilig gaat voelen.

Dit pestprotocol geeft aan hoe we samen met ouders, kinderen en leerkrachten zullen handelen als zich pestgedrag voordoet. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de specifieke aanpak van ongewenst gedrag op onze school.

In de bijlage bij dit document geven we aan wat we onder plagen en wat we onder pesten verstaan.

Belangrijke factoren bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind

Een kind dat gepest wordt, schaamt zich vaak. Veel gepeste kinderen zwijgen hierover en vereenzamen. De angst van het gepeste kind wordt aanvankelijk nog groter, als het pesten bespreekbaar wordt gemaakt. Het kind is bang dat het gevolg zal zijn, dat er nog meer gepest gaat worden dan daarvoor.

Bij de pester

Als pesten wordt aangepakt, ziet de pester zich vaak in zijn machtsspel bedreigd. Soms blijken pesters echter blij te zijn met een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen.

In de directe kindomgeving

Sommige kinderen in de omgeving van het pestgedrag voelen zich schuldig, omdat ze niet op zijn gekomen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen.

Bij de ouders/verzorgers

Ouders/verzorgers hebben vaak moeite hun kind te zien in de rol van meeloper of pester. Sommige ouders/verzorgers zien de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag of zien er niets meer in dan onschuldige kwajongensstreken. Ouders/verzorgers beschikken echter lang niet altijd over de juiste informatie. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie immers niet als pester te manifesteren. Ook ouders/verzorgers moeten dus vaak doordrongen raken van het ongewenste van het vertoonde pestgedrag.

Uitgangspunten bij het pestprotocol

Het pestprotocol is de verklaring van vertegenwoordigers van de school en de ouders/verzorgers waarin vastgelegd is dat pestgedrag op school niet geaccepteerd wordt en volgens een vooraf bepaalde handelwijze aangepakt wordt. Onze school wil voor alle kinderen die onze school bezoeken een veilige school zijn.

Dit betekent dat wij, als school, duidelijk stelling nemen tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstellen. Wij hanteren de volgende uitgangspunten als we het hebben over pesten.

1. Als pesten plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem voor de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen, de leerkrachten en de ouders/verzorgers.
2. Onze school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken. Dat gebeurt door te zorgen voor een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst wordt gezien en niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten, TSO-medewerkers en ouders/verzorgers zijn steeds waakzaam op pestgedrag in algemene zin. Als pestgedrag optreedt, nemen leerkrachten, overblijfmeeuwerkers en ouders/verzorgers duidelijk stelling tegen dit gedrag, ondernemen actie tegen dit gedrag en melden het gedrag bij de groepsleerkracht.
4. Als pesten ondanks alle inspanningen opnieuw optreedt, voert de school de uitgewerkte maatregelen uit die in dit pestprotocol staan vermeld.

Taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen in onze school

Alle betrokkenen op onze school hebben een eigen taak en eigen verantwoordelijkheden als het gaat om het tegengaan van pestgedrag.

Ouders/verzorgers algemeen

Ouders/verzorgers praten met hun kind over wat hij/zij signaleert, als hij/zij vertelt dat iemand wordt gepest. Ze geven hun eigen kind tips over hoe zij het gepeste kind kunnen helpen en melden pesten. Ouders/verzorgers stellen zich regelmatig (in elk geval wekelijks) op de hoogte van wat hun kind op sociale media bezighoudt.

Ouders/verzorgers van het gepeste kind

Ouders/verzorgers vragen hun kind wat het voelt en ervaart. Ze proberen de regelmaat van het pesten te ontdekken en geven hun eigen kind tips. Ze melden het pesten bij de leerkracht en maken afspraken over hoe ze het kind samen een gevoel van veiligheid kunnen bieden.

Ouders/verzorgers van de pester

Ouders/verzorgers proberen met hun kind in gesprek te komen en te blijven. Ze proberen de redenen van het pestgedrag te achterhalen en stellen grenzen en sancties. Ze proberen samen met school oplossingen te zoeken, bijvoorbeeld aanmelding voor sociale vaardigheidstraining.

Tips aan ouders van gepeste kinderen:

- Blijf altijd in gesprek met uw kind.
- Blijf altijd op de hoogte van wat uw kind op sociale media bezighoudt.
- Als pesten niet op school gebeurt maar op straat, probeer dan contact op te nemen met de ouders van de pester.
- Stimuleer uw kind positief waardoor het zelfvertrouwen groeit.
- Stimuleer uw kind in het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Stimuleer dat uw kind vriendschappen aangaat met leeftijdsgenoten.

Adviezen aan ouders van kinderen die pesten:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek, elk kind loopt de kans pester te worden.
- Probeer achter de oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Besteed aandacht aan uw kind en wat uw kind op sociale media doet. Praat over gewenste/ niet gewenste gevolgen.
- Stimuleer uw kind te gaan sporten.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Advies aan alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind en de ouders van het pestende kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

- Leer uw kind wat gewenst en wat niet gewenste gedrag is op sociale media. Geef uw kind inzicht in de gevolgen van zijn gedrag op sociale media.

Pleinwacht voor school en in de pauze

De leerkracht let goed op de kinderen en neemt elk kind en elke situatie serieus. De pleinwacht meldt pestgedrag bij de leerkracht van het kind en probeert kinderen met elkaar in gesprek te brengen.

Leerkrachten

In iedere groep wordt aan het begin van schooljaar gewerkt aan de groepsdynamica. Dit werkt erg positief op het groepsklimaat en dus ook op het schoolklimaat. Daarnaast worden er afspraken gemaakt over spelen op het plein en hoe iedereen zich moet gedragen in de school. Gemaakte regels en afspraken hangen middels pictogrammen zichtbaar in het lokaal en worden gedurende het schooljaar consequent gehanteerd.

De leerkracht biedt het gepeste kind bescherming, let extra op dit kind, overlegt met andere leerkrachten in verband met de pleinwacht, informeert de ouders/verzorgers en bespreekt het pestgedrag met de groep.

Contactpersonen

Er is een gedragsspecialist binnen de school aanwezig. Als er pestgedrag gemeld wordt bij de leerkracht of de leerkracht signaleert zelf pestgedrag, dan kan de leerkracht de hulp van de gedragsspecialist inroepen. Deze kan oplossingsgerichte coachingsgesprekken met de leerling (en) voeren. Ook kan zij een leerling doorverwijzen naar een specifieke training, bijv. een competentietraining of een Rots-en watertraining.

Daarnaast is een schoolcontactpersoon (interne vertrouwenspersoon) binnen de school aangesteld. Iedereen (pester, gepeste kind, leerkracht en ouders/verzorgers) kan een gesprek met de contactpersoon aanvragen. De rol van de schoolcontactpersoon is: luisteren en doorverwijzen.

Directie

De directie moet op de hoogte zijn van alle zaken die in de school spelen.

In eerste instantie probeert de leerkracht het pestprobleem op te lossen, volgens de afspraken in dit protocol. Als het probleem daarmee niet voldoende is opgelost, wordt de directie erbij gehaald. Als ouders/verzorgers bij de directie een gesprek aanvragen over een pestprobleem, wordt direct ook de betreffende leerkracht bij het gesprek uitgenodigd. De directie licht de gedragsspecialist in.

De directie bespreekt de sancties van langdurig pestgedrag met de betrokkenen en stelt, indien nodig, de sancties in werking. De directie evalueert het pestprotocol minimaal eenmaal per jaar in een teamvergadering en past het plan zonodig aan.

Digitaal pesten

Om dit te voorkomen:

- mogen er op school geen communicatie-sites worden bezocht.
- mogen er geen mobiele telefoons door kinderen mee naar school genomen worden. Wanneer een ouder/verzorger een schriftelijk verzoek bij de groepsleerkracht inlevert, waarin staat uitgelegd waarom het kind een mobiele telefoon mee naar school moet nemen, kan de groepsleerkracht hier toestemming voor geven. In een dergelijke situatie levert het kind de mobiele telefoon voor schooltijd in bij de groepsleerkracht, na schooltijd zal het de mobiele telefoon weer terug krijgen. Wanneer een kind zonder toestemming van de groepsleerkracht een mobiele telefoon meeneemt naar school zal deze voor 2 dagen worden ingenomen. Wanneer dit hierna nogmaals gebeurt zal de mobiele telefoon voor 2 weken worden ingenomen. De betreffende ouder/verzorger zal door de groepsleerkracht hiervan op de hoogte worden gesteld.

Maatregelen en procedure

De Kardinaal de Jongschool heeft de volgende maatregelen genomen om pesten te voorkomen.

Bij pesten;

Wat we preventief doen:

- Bij de start van het schooljaar wordt er extra aandacht besteed aan de groepsdynamica. De leerkracht bespreekt de algemene afspraken en regels in de klas/school met de kinderen. pesten worden hierbij benoemd en besproken.
- Het gehele jaar wordt 1 keer per 2 weken een Kwinkles gegeven aan iedere groep, volgens het rooster dat door de gedragspecialist aan het begin van het schooljaar gemaakt wordt. Ook wordt er 1 keer per 2 weken een PBS les gegeven.
- Leerkrachten houden toezicht bij het binnenkomen en verlaten van de klas. Tevens houden zij toezicht voor schooltijd, in de ochtendpauze en tussen de middag op het plein. Tijdens het overblijven houden de TSO-medewerkers toezicht.
- Als de leerkracht er aanleiding toe ziet, besteedt hij of zij in een kringgesprek aandacht aan pestgedrag in de klas.
- Lessen uit de methode sociaal emotionele ontwikkeling worden door iedereen gevolgd.
- Indien wenselijk maakt de leerkracht een of meerdere keren per schooljaar een sociogram.
- Indien wenselijk maakt de leerkracht een groepsplan gedrag.

Wat wij doen bij pesten

- De leerkracht bespreekt de situatie met de betrokkenen. Een dergelijk gesprek wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. De leerkracht maakt aantekeningen van 'pestincidenten' en deze worden bewaard in het zorgjournal. Bij pesten of gepest worden, lichten wij de ouders in.
- Pesters hebben recht op hulp. Zij zijn immers niet in staat om op een aanvaardbare wijze met anderen om te gaan en hebben dus hulp nodig. Die hulp kan bestaan uit:
 1. Een gesprek waarin wordt aangegeven welk gedrag gewenst is. Er komt een kort verslag van het gesprek, waarin duidelijke afspraken worden vastgelegd.
 2. Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat het team alert kan reageren, waardoor nieuwe incidenten voorkomen kunnen worden
 3. De pester wordt waar mogelijk gevoelig gemaakt voor wat zijn/haar gedrag aanricht en er worden alternatieven aangereikt.
 4. Zo nodig roept school (gedragspecialist) de hulp in van externe instanties.
- Het gepeste kind heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen voorop. Dit gebeurt door bijvoorbeeld
 1. Gesprekken: Het kind voert gesprekken met de leerkracht en/of de gedragspecialist. Naast incidentele momenten worden ook vaste gespreksmomenten ingepland waarin het kind gevraagd wordt naar de vooruitgang. Het doel is tweeledig: het signaleren van nieuwe prikkels en het verwerken van de ervaringen.
 2. Schriftelijke verwerking: Het kind krijgt, als het daar behoefte aan heeft, een 'verwerkingsschriftje' dat hij of zij op elk moment mag invullen (in en buiten de reguliere schooltijd). Dit gebeurt in vertrouwen tussen kind en leerkracht. Het kind krijgt de gelegenheid de traumatische ervaringen van zich af te schrijven en/of te tekenen.
- Bij pestgedrag stelt de leerkracht de ouders/verzorgers van de pester in een gesprek op school op de hoogte van de ongewenste gebeurtenissen in het bijzijn van de pester. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester doorgesproken. De leerkracht houdt de gedragspecialist en/of directeur op de hoogte van de gesprekken met de kinderen en de ouders/verzorgers. De ouders/verzorgers van het gepeste kind wordt verteld wat er in gang is gezet om het pestgedrag te stoppen.

- Indien nodig worden beide ouderparen op school uitgenodigd voor een gesprek.
- Als het nodig is om meer ouders/verzorgers over het pestprobleem in te lichten, wordt er een ouderavond georganiseerd waarvoor alle ouders/verzorgers van de groep worden uitgenodigd.
- Als het pesten zich herhaalt of als de leerkracht van een nieuw incident hoort, meldt de leerkracht dit gedrag aan de gedragsspecialist/directeur.
- De directeur nodigt de ouders/verzorgers van de pester uit voor een gesprek op school. De leerkracht en gedragsspecialist zijn bij dit gesprek aanwezig. Ook het kind kan voor dit eerste directiegesprek worden uitgenodigd. Duidelijke afspraken over het verbeteren van het gedrag worden in een contract vastgelegd dat door alle betrokkenen (kind, ouders/verzorgers van de pester, directeur, gedragsspecialist en leerkracht) wordt getekend. Ouders worden gewezen op mogelijke hulpinstanties.
- Als het pestgedrag niet aanzienlijk verbetert en/of als de ouders/verzorgers van het kind onvoldoende meewerken om het probleem aan te pakken, kan de directie besluiten tot bijzondere maatregelen als schorsing en verwijdering.

Bijlage:

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Door elkaar uit te dagen leren kinderen met allerlei conflicten om te gaan. Een vaardigheid die later in het leven van pas kan komen bij conflicthantering.

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven, kan plagen zijn maar het kan ook overgaan in pestgedrag. Als het om plagen gaat, is het een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren.

Pesten daarentegen is een ongelijkwaardige strijd van een pester of een groep pesters tegen een eenling.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Pesten kan met woorden (verbaal) gebeuren. Er kan dan worden gedacht aan: vernederen, schelden, dreigen, uitlachen, briefjes schrijven, mailen, via WhatsApp, via Facebook, Instagram, internet of samen met een ander of een groepje een kind buiten sluiten.

Pesten is ook structureel iemand schoppen, slaan of duwen. Het aan de spullen van een ander komen, zonder diens toestemming kan hier ook onder vallen. Het pesten kan ook bestaan uit iemand bedreigen of intimideren door bijvoorbeeld een ander op te wachten, achterna te lopen, een ander te dwingen tot handelingen etc.

Er is sprake van pestgedrag als een eenmalige gebeurtenis wordt herhaald. De veiligheid van de omgeving van een kind wordt dan aangetast.

Rolverdeling

Bij pestgedrag zien we altijd de onderstaande rolverdeling:

Het gepeste kind

Het ene kind heeft meer kans om te worden gepest dan het andere kind. Soms wordt er gepest op basis van uiterlijke kenmerken, maar vaker is het een gevolg van bepaald gedrag. Ook de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat wordt geuit, kunnen aanleiding zijn voor pesten. Veel kinderen die worden gepest, hebben moeite om zich hiertegen te weren. Ze kunnen geen actie ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Deze angst en onzekerheid wordt verder versterkt door pestgedrag. Het gepeste kind komt dan in een situatie waar het zonder hulp niet meer uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in 'hun gepeste omgeving' geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Daarnaast voelen gepeste kinderen zich onzeker en missen ze sociale vaardigheden om zich in conflictsituaties te kunnen verweren.

Uit onderzoek blijkt dat kinderen vaak worden gepest als er al sprake is van een onveilige situatie. De pester kan zich dan manifesteren en zich verder ontwikkelen.

De pester

Kinderen die pesten zijn vaak lichamelijk sterk. Ze stellen zich mede daardoor soms agressiever op en reageren dan soms met dreiging van geweld. De eerste indruk is dat pesters populair zijn in een klas, maar in werkelijkheid dwingen ze hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Zo krijgen ze andere kinderen mee. Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen ze als slachtoffer kunnen 'gebruiken' en als ze zich al vergissen, zoeken ze direct een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en de potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: "Je bent voor of je bent tegen me".

Het komt regelmatig voor dat de pester in een andere situatie slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, gaat een kind zich soms in een andere omgeving als pester gedragen.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten. Ook pesters hebben op termijn vaak last van hun eigen gedrag.

Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze moeite vriendjes te maken en vriendschap te onderhouden, op andere gronden dan die van macht en het delen in macht.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct actief betrokken bij pesten. Er zijn kinderen die niet merken of niet willen weten dat er wordt gepest in hun directe (school)omgeving. Sommige kinderen houden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde meelopers.

Kenmerkend voor een meeloper is de angst om zelf slachtoffer te worden. Soms vinden meelopers stoer gedrag ook interessant en denken zij mee te kunnen liften, op de populariteit van de pester.

Als kinderen actiever gaan mee pesten, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Zo kan groepsgegedrag leiden tot onhoudbare situaties die achteraf voor iedereen, ook voor de pester, onacceptabel zijn.

Zodra anderen een gepest kind te hulp komen of pesters zeggen op te houden, verandert de situatie aanzienlijk. Pesten wordt minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor meelopers verandert, doordat duidelijk wordt dat het geen groepsnorm is om mee te gaan met pestgedrag. Omdat meelopers graag bij de norm en de grote groep horen, zijn zij niet bereid (en in staat) risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien.

Ook kinderen of ouders/verzorgers die pestgedrag signaleren en er melding van maken bij de leerkracht vervullen een belangrijke rol. Ouders/verzorgers van gepeste kinderen zijn altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. Zij willen maar één ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Hun onmacht is niet altijd een goede leidraad voor verstandig handelen. Ouders/verzorgers van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, zijn door de afstand die zij hebben vaak beter in staat hun kind duidelijk te maken dat er iets aan het pesten moet worden gedaan.